

CYFARFOD ARBENNIG O GYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 14 Rhagfyr 2012

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd R LI Jones (Cadeirydd)
Y Cynghorydd E G Davies (Is-gadeirydd)
- Y Cynghorwyr Lewis Davies, R Anthony Dew, Ff M Hughes, K P Hughes, R LI Hughes, T LI Hughes, W I Hughes, W T Hughes, Vaughan Hughes, A Morris Jones, Eric Jones, G O Jones, Tom Jones, C McGregor, A Mummery, Bryan Owen, J V Owen E Schofield, Selwyn Williams.
- WRTH LAW:** Cyfarwyddwr Datblygiad Cynaliadwy
Prif Swyddog Cynllunio (EGJ)
Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
Rheolwr Gwasanaethau Pwyllgor
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorwyr Jim Evans, Keith Evans, H E Jones, O Glyn Jones, Raymond Jones, R Dylan Jones, Rhian Medi, R L Owen, R G Parry OBE, G O Parry MNE, Eric Roberts, G Winston Roberts OBE.
Prif Weithredwr, Dirprwy Brif Weithredwr, Cyfarwyddwr Dysgu Gydol Oes.

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Dim i'w datgan.

2. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR, Y BWRDD COMISIYNWYR NEU BENNAETH Y GWASANAETHAU TÂL

Achubodd y Cadeirydd ar y cyfle i ddiolch i'r aelodau a'r swyddogion am eu gwaith caled dros y 12 mis diwethaf. Dymunodd i bawb Nadolig Llawen a Blwyddyn Newydd dda.

3. PROSIECT CYSYLLTIADAU GOGLEDD CYMRU – YMATEB I YMGYNGHORIAD RHAGARWEINIOL AC ANFFURFIOL Y GRID CENEDLAETHOL AR YR OPSIWN Y MAE'N EI FFAFRIO

Dywedwyd – Bod yr adroddiad yn crynhoi'r Opsiwn Cychwynnol sy'n cael ei Ffaffrio gan y Grid Cenedlaethol ar gyfer ei ystyried yn ystod cyfnod ymgynghori rhagarweiniol ac anffurfiol ar gyfer y prosiect isadeiledd cenedlaethol pwysig hwn ac ynddo hefyd ceir ymateb sy'n cael ei argymhell i'r ymgynghori anstatudol ar yr Opsiwn Cychwynnol sy'n cael ei Ffaffrio. Ymateb ydyw a gymeradwywyd i ymgynghori rhagarweiniol ac anffurfiol y Grid Cenedlaethol a oedd yn egluro bod dull y Grid Cenedlaethol o ddethol ac ymgynghori ar yr Opsiwn Cychwynnol sy'n cael ei Ffaffrio yn ddiffygiol a bod posibilrwydd hefyd y câi'r Opsiwn hwn effeithiau amgylcheddol a chymdeithasol-economaidd negyddol iawn ar Ynys Môn o gymharu â'r opsiynau posibl eraill.

Roedd y Grid Cenedlaethol wedi nodi pump o opsiynau strategol ac aethpwyd â'r rheiny ymlaen ar gyfer gwerthusiad opsiynau strategol. Roedd y Grid Cenedlaethol yn ffafrio Opsiwn 3, sef, cylchedau newydd ar y tir yn cysylltu Wylfa a Phentir (AC neu HVDC), un cylched AC newydd rhwng Pentir a Thrawsfynydd i gael ei osod ar y peilonau cyfredol, cysylltiad newydd rhwng Wern a'r Garth, is-orsaf newydd yng Ngorllewin Gwynedd, ail-ddargludo'r cylchedau presennol yng Ngogledd Cymru, gosod cyfres o offer i wneud i fyny am y newidiadau a gwaith addasu yn yr is-orsafoedd cyfredol.

Roedd nifer o goridorau'n cael eu hawgrymu gan y Grid Cenedlaethol a nodwyd y rheiny ym mharagraff 5.3 yr adroddiad hwn, ynghyd â safleoedd posibl ar gyfer is-orsaf newydd ger Bryncir, Gwynedd. Roedd y Grid Cenedlaethol yn cydnabod hefyd y byddai angen gwneud gwaith ychwanegol i gryfhau'r rhwydwaith trydan. Byddai'n cynnwys gwaith ar y gwifrau uwchddaeareol cyfredol yng Ngogledd Cymru, gosod offer i gryfhau'r cyflenwad a gwaith ar yr is-orsafoedd cyfredol yn Wylfa, Pentir a Thrawsfynydd.

Cyflwynwyd sylwadau manwl ar amryw o rannau yn y ddogfen ymgynghori fel Atodiad 1 i'r adroddiad hwn.

Roedd angen i'r Grid Cenedlaethol atgyfnerthu'r rhwydwaith cyfredol ar gyfer trawsyrru trydan yng Ngogledd Cymru er mwyn darparu'r cysylltiadau angenrheidiol, fel arall, ni fyddai Prosiectau Isadeiledd Sylweddol Cenedlaethol, e.e. yr Orsaf Niwclear newydd yn Wylfa yn mynd yn eu blaenau. Roedd yn hollbwysig felly bod y Cyngor hwn yn parhau i ymgysylltu gyda'r Grid Cenedlaethol ar y Prosiect Cysylltiadau Gogledd Cymru ac yn ymateb i'r ymgynghoriad anstatudol cyfredol, gan sicrhau bod yr effeithiau amgylcheddol ac economaidd-gymdeithasol perthnasol wedi cael sylw priodol gan y Grid Cenedlaethol o'r cychwyn cyntaf.

Serch hynny, roedd y Cyngor yn siomedig ac yn bryderus bod y Grid Cenedlaethol eisoes wedi dewis yr opsiwn strategol y mae'n ei ffafrio heb yn gyntaf roi cyfle i'r Cyngor a chydranddeiliaid eraill:-

- Ystyried a chyflwyno sylwadau ar ei amrediad o opsiynau strategol posib, neu
- Awgrymu opsiynau strategol eraill posib a fyddai'n sicrhau'r cysylltiadau angenrheidiol i'r rhwydwaith newydd ond hefyd yn lleihau'r effaith yn Ynys Môn.

Roedd y Cyngor yn bryderus bod y Grid Cenedlaethol, wrth ddewis yr opsiwn cychwynnol y mae'n ei ffafrio, wedi rhoi mwy o bwys ar yr hyn y mae'n ei ystyried fel opsiwn llai drud o gymharu â'r effeithiau amgylcheddol ac economaidd-cymdeithasol yn Ynys Môn a'r tir mawr.

Gwnaed y sylwadau a ganlyn gan yr Aelodau yn ystod y drafodaeth ar y mater:-

- Roedd yr Aelodau'n gwbl anffodlon gyda'r modd y cynhaliodd y Grid Cenedlaethol yr ymarfer ymgynghori oherwydd iddynt fethu ymgynghori yn y lle cyntaf gyda chydranddeiliaid a'r cyhoedd ar yr amryfal Opsiynau Strategol cyffredinol. Roedd y Grid Cenedlaethol wedi cymryd arno'i hun i 'barcio' yr amryfal opsiynau strategol, gostwng eu nifer i 5 opsiwn ac yna, benderfynu ar yr opsiwn y mae'n ei ffafrio, hynny yw, Opsiwn 3, sef:-

“cylchedau newydd ar y tir yn cysylltu Wylfa a Phentir (AC neu HVDC), un cylched AC newydd rhwng Pentir a Thrawsfynydd i gael ei osod ar y peilonau cyfredol, cysylltiad newydd rhwng Wern a'r Garth, is-orsaf newydd yng Ngorllewin Gwynedd, ail-ddargludo'r cylchedau presennol yng Ngogledd Cymru, gosod cyfres o offer i wneud i fyny am y newidiadau a gwaith addasu yn yr is-orsafoedd cyfredol”.

- Nid yw'r Aelodau'n bleidiol o gwbl i unrhyw beilonau pellach gael eu codi uwchlaw'r ddaear ar yr Ynys.
- Gwrthwynebir yn gryf unrhyw fwiad i osod peilonau ar draws y Fenai oherwydd ei dynodiad arbennig a phrydferthwch yr ardal.
- Mae'r Aelodau'n pryderu fod y Grid Cenedlaethol yn rhoi pwyslais mawr ar y gwahaniaeth yng nghostau'r amryfal opsiynau ac mai'r sawl sy'n defnyddio'r ynni fydd, yn y pen draw, yn gorfod talu am yr opsiwn mwyaf costus petai'r opsiwn hwnnw'n cael ei ddewis.
- Cwestiynodd yr Aelodau y ffigyrau o ran y costau a ddyfynnwyd gan y Grid Cenedlaethol gan gadarnhau y bydd rhaid i ni fel Awdurdod eu herio drwy mofyn cyngor annibynnol.
- Roedd un Aelod yn bryderus y byddai'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio gan y Grid Cenedlaethol yn cael effaith ar ei ward ef (Llanfechell) a thrigolion y ward honno, waeth pa lwybr y byddid yn ei ddewis.
- Cododd un Aelod gwestiwn ynghylch capasiti cynhyrchu yr amryfal ddatblygiadau isadeiledd mawr a fyddai'n effeithio Ynys Môn a Gwynedd a sut y gellir darparu ar gyfer capasiti o'r fath yn wyneb yr opsiwn(opsiynau) arfaethedig sy'n cael ei(eu) ffafrio gan y Grid Cenedlaethol.
- Roedd yr Aelodau'n teimlo fod ystyriaeth arbennig yn cael ei rhoi i osod rhan o'r rhwydwaith dan y ddaear yn Aber Glaslyn ac yn beirniadu'r ffaith nad oedd Ynys Môn, neu ran ohoni, yn cael yr un ystyriaeth arbennig.
- Er yn tybio fod hyn y tu hwnt i gylch gorchwyl y Grid Cenedlaethol, roedd pryder mai dim ond 1 Comisiynydd sydd gan y Gyfadran Isadeiledd Cenedlaethol ar ei Banel a fedr siarad Cymraeg. Mae gan Ynys Môn ei hunaniaeth a'i diwylliant ei hun ac mae angen gwerthfawrogi a deall hynny yn nhermau effeithiau amryfal

ddatblygiadau isadeiledd mawr megis yr un a gynigir gan y Grid Cenedlaethol.

Roedd yr Aelodau'n llwyr gefnogi'r argymhellion yn yr adroddiad a chynigiwyd ymhellach y dylid sefydlu Panel Ymgynghorol (ac arno 1 aelod o bob un o'r Grwpiau Gwleidyddol ac un aelod digyswllt), y bydd iddo rôl ymgynghorol. [Ni ddylai aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion wasanaethu ar y Panel Ymgynghorol].

PENDERFYNWYD

- **Cymeradwyo ymateb arfaethedig y swyddog i'r ymgynghori fel y manylir ar hynny yn yr adroddiad a'i anfon i'r Grid Cenedlaethol cyn y dyddiad cau sef 21 Rhagfyr;**
- **Sefydlu Panel Ymgynghorol ac arno un aelod o bob un o'r Grwpiau Gwleidyddol ynghyd ag un Aelod Digyswllt i weithredu fel corf ymgynghorol ar gyfer swyddogion.**

4. FFERM WYNT RHIANNON YN Y MÔR – YMATEB I GAM 1 YMGYNGHORIAD CELTIC ARRAY LIMITED

Dywedwyd - bod yr adroddiad yn rhoi ymateb y Cyngor i Gam 1 y Wybodaeth Amgylcheddol Ragarweiniol (GAR) a gyhoeddwyd gan Celtic Array Limited ar gyfer Fferm Wynt Rhiannon yn y Môr. Gofynnwyd i'r Cyngor ystyried, cyflwyno sylwadau a chymeradwyo cynnwys yr adroddiad ynghyd ag Atodiad 1 fel ei ymateb ffurfiol i'r ymgynghoriad erbyn y dyddiad cau, sef 20 Rhagfyr.

Roedd hi'n bwysig bod y Cyngor yn ymgysylltu gyda'r datblygwr fel rhan o'r broses ymgynghori statudol er mwyn cyflwyno ei sylwadau ac ymdrechu i leddfu a dylanwadu mewn perthynas ag effaith bosib y Fferm Wynt ar yr ynys a'i thrigolion. Ar hyn o bryd, roedd Celtic Array yn gofyn am sylwadau gan y Cyngor ac ymgynghoreion eraill ar gynnwys y GAR. Roedd yr Awdurdod eisoes wedi gwneud sylwadau ar y datganiad o Ymgynghoriad Cymunedol. Roedd y cam cyntaf hwn yn rhagflaenu'r cam nesaf o'r ymgynghori yn ystod Chwarter 3 2013 pryd y byddai Celtic Array Ltd wedi cwblhau a mireinio ei gynigion datblygu gan gynnwys ei Ddatganiad o'r Effaith Amgylcheddol fel rhan o gyflwyno'r Gorchymyn Caniatâd Datblygu.

Er bod y fferm wynt 19km o'r arfordir ac i'r gogledd o'r ynys, byddai swyddogion yn ymgysylltu ymhellach gyda'r datblygwr ar y materion a amlygwyd yn yr adroddiad, yn ogystal ag ar y datblygiadau ar y tir sy'n gysylltiedig â'r fferm wynt. Byddid yn ymgynghori gyda'r Cyngor yn gynnar y flwyddyn nesaf ar yr Adroddiad Sgopio a fydd yn cynnwys lle mae'r ceblau'n dod i'r lan a'r gofynion o ran is-orsaf. Bydd yr elfennau hyn o'r datblygiad, sy'n cael eu hystyried yn ddatblygiadau cysylltiedig, yn faterion y bydd yr Awdurdod yn eu hystyried ac yn penderfynu yn eu cylch.

Gwnaed y sylwadau a ganlyn gan yr Aelodau yn ystod y drafodaeth ar y mater:-

- Lleisiodd yr Aelodau bryderon ynghylch effeithiau cronol y fferm wynt mewn perthynas â'r prosiectau isadeiledd mawr eraill gan gynnwys datblygiadau ar gyfer datblygu ynni gwynt ar y tir.

- Dylai Ynys Môn sicrhau ei bod yn elwa'n economaidd o'r cynllun mawr ac y dylid rhoi ystyriaeth gadarnhaol i Gaergybi fel Porthladd ar gyfer canolfan ar gyfer gwneuthur, gosod a chyflogi gweithwyr mewn perthynas â Fferm Wynt Rhiannon'
- Dylai'r Awdurdod sicrhau'r manteision mwyaf posibl o ran Budd Cymunedol, yn arbennig o ran lleoliad yr is-orsaf arfaethedig ar y tir.
- Mae'r Aelodau'n pryderu ynghylch effaith y fferm wynt ar ddiwydiant twristiaeth yr ynys.
- Dylai Celtic Array gynnal asesiad o'r effaith yn ystod y nos ac asesu'r goleuadau.
- Dylid cynnal asesiadau sŵn er mwyn ystyried effeithiau hyn ar drigolion sy'n cael eu heffeithio ynghyd â'r effaith ar ddyfroedd.
- Ar yr adeg briodol, dylid ystyried lliw y tyrbinau gwynt arfaethedig er mwyn lleihau eu heffaith weledol.

Roedd yr Aelodau'n llwyr cefnogi'r argymhelliad yn yr adroddiad.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r ymateb arfaethedig i'r ymgynghoriad fel y manylir ar hynny yn yr adroddiad hwn ac yn Atodiad 1 a'i gyflwyno cyn y dyddiad cau, sef 20 Rhagfyr 2012.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.55 a.m.

**Y CYNGHORYDD R LI JONES
CADEIRYDD**